

РІШЕННЯ
розширеного засідання Антикризового штабу стійкості економіки
в умовах воєнного стану

м.Київ

01.08.2024 р.

За участі представників Верховної Ради України, центральних органів виконавчої влади, Національної академії наук України, структурованих об'єднань та організацій промисловців, підприємців, роботодавців, профспілок, об'єднаних територіальних громад та експертної спільноти проведено розширене засідання **Антикризового штабу стійкості економіки в умовах воєнного стану(АШ)** та Правління УСПП, на якому розглянуто стан реалізації рішень АШ з питань підвищення рівня ресурсної самодостатності української економіки у контексті зростаючих фінансових потреб на підтримку Сил оборони.

Війна триває вже третій рік і кожного дня потребує в середньому 5,6 млрд грн. Загалом, потреби Уряду у фінансуванні на 2024 рік (без врахування грантів в доходах) становлять 2,2 трлн грн (29%ВВП). Водночас, передбачається, що власні доходи покриватимуть лише 45% потреб у фінансуванні витрат та погашенні поточного боргу.

За таких умов (що неодноразово підкреслювалося у попередніх рішеннях АШ), бізнес розраховує на відповідальний діалог щодо планів Уряду з пошуку ефективних механізмів покриття дефіциту державного бюджету на поточний рік, насамперед через стимулювання економічної активності як передумови зростання ВВП країни, прогнозованих та економічно обґрунтованих ініціатив у фіскальній сфері, здійснення ефективного контролю з реалізації раніше прийнятих рішень та встановлення персональної відповідальності посадових осіб при здійсненні службових повноважень в умовах війни.

Більшість раніше озвучених у ході попередніх засідань АШ пропозицій бізнесу, профільних експертів підтвердили свою актуальність адже мають системний характер і вимагають програмних рішень, зокрема, з питань:

зростаючого дефіциту кадрів на виробництвах, у т.ч. на оборонних підприємствах (за даними Мінекономіки та Мінфіном, через військові дії та скорочення населення робоча сила в Україні зменшилася на 2,1 млн людей, або приблизно на 12%, – до 15,2 млн);

підготовки енергетичного сектору до опалювального періоду (РНБО, погоджуючись з рішенням АШ від 20.06.2024 р. визнає необхідність вжиття вичерпних заходів щодо безумовного виконання органами виконавчої влади завдання, визначеного рішенням Ради національної безпеки і оборони України підпунктом 6 пункту 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 жовтня 2023 року «Про організацію захисту та забезпечення безпеки функціонування об'єктів критичної інфраструктури та енергетики України в умовах ведення воєнних дій», уведеного в дію Указом Президента України від 17 жовтня 2023 року № 695);

подорожчання логістики для експортерів,

доступу до кредитних ресурсів (й надалі зберігається значний розрив між фактичною інфляцією та поточною обліковою ставкою НБУ — понад 8 в.п. (25 липня Правління Національного банку ухвалило рішення зберегти облікову ставку на рівні 13%). Банки мають рекордно високі обсяги вільної ліквідності (770 млрд грн станом на 04.07.2024). Однак інвестування цих коштів в ОВДП залишається низьким, оскільки

депозитні сертифікати НБУ забезпечують банкам дохідність до 16,0% річних (в 5 разів вище інфляції).

Рада з фінансової стабільності на засіданні 6 червня 2024 року схвалила Стратегію з розвитку кредитування, однак це рішення згідно із Указом Президента України від 24 березня 2015 року № 170/2015 (із змінами) має рекомендаційний характер і наразі не містить відповідних реквізитів нормативно-правового акту, обов'язкового для виконання.

удосконалення податкового адміністрування (Зберігається значний дисбаланс між правами та обов'язками контролюючих та правоохоронних органів та платників податків, попри окремі позитивні зрушення та налагодження робочих комунікацій з органами ДПС фіскальний тиск на підприємців не зменшується: продовжується негативна практика з блокування податкових накладних, віднесення добросовісних платників, потужних гравців на галузевих ринках до ризикових, використання податкових перевірок як важелю адміністративного батога).

На жаль, рекомендації структурованих організацій бізнесу реалізується повільно та розглядаються у відриві від нарощування негативного впливу поточних ризиків, що наразі примусили Уряд визнати відсутність достатніх умов для збільшення економічної активності на наступні роки і скорегувати власний прогноз ВВП на 2024 рік з 4,6% до 3,5%, а на 2025 рік – відповідно з 6,8% до 2,7%.

Водночас джерелом фінансування поточного дефіциту державного бюджету разом з внутрішніми запозиченнями Урядом розглядається підвищення податків (законопроект № 11416 від 18.07.2024 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану»). Цей проєкт передбачає суттєве збільшення податкового навантаження на бізнес, що, за розрахунками Міністерства фінансів України, створить умови для додаткових надходжень до бюджету податків та зборів до кінця 2024 року в сумі 125 млрд. грн. Втім, зазначена законодавча ініціатива не має достатнього техніко-економічного обґрунтування та прогнозування наслідків вірогідного збільшення собівартості продукції та послуг, зростання цін на промислові товари та послуги, а також на товари/послуги для населення, зменшення купівельної спроможності пересічних громадян, обмеження конкурентоздатності українських виробників тощо.

За поточних умов ділова спільнота підкреслює, що значно важливішим і дієвішим за підвищення ставок податків не тільки для фінансування потреб сектору оборони та безпеки, а й для фінансування післявоєнної відбудови є підвищення ефективності саме державних інституцій, визначення пріоритетів їхньої діяльності у Плані відновлення від наслідків війни, якого ще не було представлено суспільству.

За підсумками розгляду учасники засідання АШ пропонують:

1. Розглянути План відновлення на окремому засіданні Національної ради з відновлення України від наслідків війни, створеної відповідно до Указу Президента України від 21.04.2022 №266/2022 р., приділивши особливу увагу проблемі поглиблення переробки у галузях з найбільшим сировинним потенціалом – мінеральної, металевої та сільськогосподарської продукції, транспортне машинобудування для прискорення відбудови інфраструктури, відновлення логістичного потенціалу, енергомашинобудування для різних секторів енергетики (обладнання для виробництва електроенергії з відновлюваних джерел енергії, використання відновлюваних джерел енергії у сфері теплопостачання у житловому та побутовому секторах, мало- та середньо- енергомістких промислових процесах),

виробництво будівельних матеріалів та створення вторинних будівельних матеріалів на основі відходів руйнації внаслідок бойових дій тощо.

2. Звернутися до Верховної Ради України та Уряду з пропозицією не приймати законопроект № 11416 від 18.07.2024 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» у поданій редакції та провести додаткові консультації із структурованими організаціями бізнесу, соціальними партнерами щодо більш ефективних механізмів вирішення проблеми дефіциту державного бюджету 2024 року.

3. КМУ, НБУ

У межах повноважень затвердити План заходів з реалізації Стратегії з розвитку кредитування, ухваленої рішенням Ради з фінансової стабільності від 06.06.2024 р., та забезпечення механізмів контролю його виконання із доопрацюванням інструментів кредитування для визначених у документі як пріоритетні сектори економіки переробної промисловості та сільського господарства.

4. КМУ

Зважаючи на наявні довготривалі безпекові чинники у прикордонних з РФ та прифронтових регіонах, з метою забезпечення стійкості місцевих територіальних громад, збереження джерел надходження доходів місцевих бюджетів, конкурентоздатності на зовнішньому та внутрішньому ринках продукції виробників на зазначених територіях розглянути питання щодо впровадження комплексних стимулюючих заходів на підтримку розвитку економічної активності суб'єктів підприємства у податковій сфері, використання інструментів державної підтримки в рамках всеукраїнської платформи «Зроблено в Україні» з розвитку самозайнятості, розширення кредитування життєздатних проєктів задля покриття прямих втрат, спричинених військовою агресією росії тощо.

**Президент УСПШ,
Співголова Національної тристоронньої
соціально-економічної ради**

А.К.Кінах